

NADLEŽNOSTI, MOGUĆE OBAVEZE I MOGUĆE AKCIJE

NA LOKALNOM NIVOU ZA BORBU PROTIV KLIMATSKIH PROMENA

Pera Marković, CEKOR

1. LS I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Klimatske promene spadaju u širu oblast životne sredine.

Osnovne obaveze lokalne samouprave u pogledu zaštite životne sredine uređen je sa dva zakona:

- Zakon o lokalnoj samoupravi, iz 2007.
- Zakon o zaštiti životne sredine, iz 2004.

Ova dva zakona imaju položaj opštih propisa spram drugih propisa kojima se uređuje LS.

Za klimatske promene je od značaja i Zakon o zaštiti vazduha iz 2009. godine.

Svakako da je nezaobilazan i nacrt Zakona o klimatskim promenama iz ove godine.

2. ZAKON O LOKALNOJ SAMOUPRAVI

Zakon o lokalnoj samoupravi iz 2007. godine (Sl.glasnik RS 129/07, 83/14, 101/16 i 47/18) ima položaj organskog zakona: njime se u formi zakona uređuje ustavna materija.

Čl.20 – Opština, preko svojih organa:

- 2) uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti, lokalni prevoz, korišćenje građevinskog zemljišta i poslovnog prostora;
- 8) stara se o zaštiti životne sredine, zaštiti od elementarnih i drugih nepogoda, zaštiti kulturnih dobara od značaja za opštinu;
- 9) stara se o zaštiti, unapređenju i korišćenju poljoprivrednog zemljišta i sprovodi politiku ruralnog razvoja.

Jedinstveni popis poslova obezbeđuje ministarstvo lokalne samouprave na osnovu podataka dobijenih od opština i organa državne uprave.

Čl.21 – Pojedini poslovi državne uprave zakonom se mogu poveriti svim ili pojedinim opštinama. Sredstva za obavljanje ovih poslova obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Čl. 22 – Opština obavlja kao poverene poslove pojedine poslove inspekcijskog nadzora, između ostalog, iz oblasti zaštite životne sredine, rudarstva, poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i druge.

3. ZAKON O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o zaštiti životne sredine iz 2004. godine (Sl.glasnik RS 135/04, 36/09, 72/09, 43/11, 14/16 i 76/18)

Čl.4 – Subjekti sistema zaštite životne sredine: Sistem zaštite životne sredine obezbeđuju Republika, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, preduzeća kada u obavljanju delatnosti koriste prirodne vrednosti, ugrožavaju ili zagađuju životnu sredinu, naučne i stručne organizacije i druge javne službe; građani i udruženja, profesionalne ili druge organizacije.

Svi subjekti sistema zaštite životne sredine dužni su da čuvaju i unapređuju životnu sredinu.

Čl.5 – Obaveze subjekata: U ostvarivanju sistema zaštite životne sredine svi subjekti su odgovorni za svaku aktivnost kojom menjaju ili mogu promeniti stanje i uslove u životnoj sredini, odnosno za nepreduzimanje mera zaštite životne sredine.

Čl.13 – Planovi i programi autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave o upravljanju prirodnim vrednostima

Član 33 – Uređenje prostora, korišćenje prirodnih resursa i dobara određeno prostornim i urbanističkim planovima nosi obavezu da se:

- 1) prirodni resursi i dobra očuvaju i unapređuju i u najvećoj meri obnavljaju, a ako su neobnovljivi da se racionalno koriste;
- 1a) obezbedi očuvanje i održavanje značajnih ili karakterističnih obeležja predela, unapređivanje predela, njihovo ponovno uspostavljanje i stvaranje, a koja su od velikog značaja za zaštitu divlje flore i faune i njihovih staništa;
- 2) obezbedi zaštita i nesmetano ostvarivanje funkcija zaštićenih prirodnih dobara sa njihovom zaštićenom okolinom i u najvećoj mogućoj meri očuvaju staništa divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihove zajednice;
- 3) obezbedi očuvanje izgrađenog prostora;
- 4) obezbede uslovi za odmor i rekreaciju čoveka;
- 5) odrede mere zaštite životne sredine;
- 6) prikaže postojeće stanje po elementima iz tač. 1), 2), 3) i 4) ovog člana i planirano stanje sa merama potrebnim da se planovi ostvare.

Čl.34 – U prostornim i urbanističkim planovima obezbediće se mere i uslovi zaštite životne sredine.

Čl.35–37 – JLS sprovodi: Strateška procena uticaja planova na životnu sredinu; Procena uticaja projekta na životnu sredinu; Integrisano sprečavanje i kontrola zagađivanja životne sredine (integrisana dozvola)

Čl.61 – Državni organi, organi AP i JLS donose eksterne planove, koji su sastavni deo planova za vanredne situacije.

Čl.68 – AP i JLS donose program zaštite životne sredine, kao i akcione i sanacione planove, u skladu sa Nacionalnim programom i planovima.

Čl.69 Obezbeđenje monitoringa – AP i JLS donose program monitoringa na svojoj teritoriji koji moraju biti u skladu sa programom Vlade, donetim po posebnim zakonima. Republika, AP i JLS obezbeđuju finansije za monitoring.

Čl.75 – Lokalni registar izvora zagađivanja životne sredine.

Čl.76 – Izveštaj o stanju životne sredine

Čl.78 – Državni organi i organi AP i JLS i ovlašćene i druge organizacije dužni su da redovno, blagovremeno, potpuno i objektivno obavješavaju javnost o stanju životne sredine i o pojavama koje se prate u okviru monitoringa, kao i merama upozorenja ili razvoju zagađenja koja mogu predstavljati opasnost za život i zdravlje ljudi.

Čl.80 – Širenje informacija o životnoj sredini

Čl.83 – Finansiranje zaštite životne sredine: Republika, AP i JLS obezbeđuju finansiranje i ostvarivanje ciljeva zaštite životne sredine.

Član 87 – JLS može propisati naknadu za zaštitu i unapređivanje ŽS.

Član 100 – AP i JLS otvaraju budžetski fond za zaštitu životne sredine.

Član 109 – JLS vrši inspekcijski nadzor nad izvršavanjem poslova poverenih ovim zakonom i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

4. ZAKON O ZAŠTITI VAZDUHA

Zakon o zaštiti vazduha iz 2009. godine (Sl.glasnik RS 36/09 i 10/13)

Čl.4 – Ovlašćenja i dužnosti u zaštiti i poboljšanju kvaliteta vazduha: Zaštitu i poboljšanje kvaliteta vazduha obezbeđuju, u okviru svojih ovlašćenja, Republika Srbija, AP, JLS, privredna društva, preduzetnici i druga pravna i fizička lica.

Čl.9 – Uslovi za vršenje monitoringa kvaliteta vazduha: Republika, AP i JLS obezbeđuju monitoring kvaliteta vazduha.

Čl.15 – Na nivou AP i JLS uspostavlja se lokalna mreža mernih stanica i/ili mernih mesta. Deo državne mreže. Monitoring kvaliteta vazduha u lokalnoj mreži obavlja se prema programu koji donosi organ AP/JLS, u skladu sa programom Vlade. Sredstva iz budžeta AP i JLS.

Čl.17 – Obaveza dostavljanja podataka o kvalitetu vazduha Agenciji za ZŽS. Agencija i AP/JLS dužni su da podatke učine dostupnim javnosti i objave u sredstvima javnog informisanja, elektronskim medijima i na svojim veb-stranicama.

Čl.31 – Donošenje planova kvaliteta vazduha: Za zone i aglomeracije u kojima je vazduh treće kategorije ili kada zagađenje vazduha prevazilazi efekte mera koje se preduzimaju ili kada je ugrožen kapacitet životne sredine ili postoji stalno zagađenje vazduha, organ AP/JLS dužan je da donese plan kvaliteta vazduha sa ciljem da se postignu granične vrednosti ili ciljne vrednosti utvrđene aktom Vlade, a na koji Ministarstvo daje saglasnost.

Čl.33 – Kratkoročni akcioni planovi: Organ AP/JLS je dužan da donese za zonu ili aglomeraciju ako postoji opasnost: (1) da nivoi zagađujućih materija u vazduhu prekorače jednu ili više koncentracija opasnih po zdravlje ljudi; (2) da se prekorači koncentracija prizemnog ozona opasna po zdravlje ljudi, ako organ proceni, uzimajući u obzir geografske, meteorološke i ekonomske uslove, da postoji značajan potencijal da se smanji rizik, trajanje i ozbiljnost takvog prekoračenja.

Čl.34 – Ovi planovi sadrže naročito mere koje se kratkoročno preduzimaju u cilju smanjenja rizika ili trajanja takvog prekoračenja

Član 35 – Kratkoročni akcioni planovi i informacije o načinu njihove primene moraju biti dostupni javnosti i zainteresovanim organizacijama.

Čl.40–52 – Emisije iz stacionarnih izvora zagađivanja, Emisija isparljivih organskih jedinjenja, Pokretni izvori zagađivanja, Maksimalne nacionalne emisije

Emisije gasova sa efektom staklene bašte

Sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha koje utiče na promenu klime sprovodi se primenom mera za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte i praćenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte iz izvora i odstranjenih količina ovih gasova putem ponora.

Mere se realizuju: (1) razvojem i korišćenjem čistijih tehnologija, (2) podsticanjem korišćenja OIE, (3) podsticanjem energetske efikasnosti, kao i (4) aktivnostima kojima se povećava odstranjivanje gasova sa efektom staklene bašte iz atmosfere.

Čl.65 – Nadležni organ dužan je da obaveštava druge organe i organizacije i javnost putem elektronskih i štampanih medija najmanje u jednom lokalnom listu na svakom od službenih jezika, kao i putem Interneta o: (1) kvalitetu vazduha; (2) planovima kvaliteta vazduha i odlaganja na određeno vreme postizanja granične vrednosti za azotdioksid, benzen i suspendovane čestice PM₁₀; (3) planovima za dostizanje ciljnih vrednosti u zonama i aglomeracijama u kojima je došlo do prekoračenja ciljnih vrednosti; (4) godišnjem izveštaju o svim materijama koje zagađuju vazduh.

Čl.71 – Sredstva za finansiranje zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha obezbeđuju se i u budžetu Republike, AP i JLS.

Čl.74 – JLS se poveravaju poslovi inspekcijuskog nadzora nad sprovođenjem mera zaštite vazduha od zagađivanja u objektima za koje nadležni organ jedinice lokalne samouprave izdaje **odobrenje za gradnju, odnosno upotrebnu dozvolu.**

5. NACRT ZAKONA O KLIMATSKIM PROMENAMA

Osnovni razlozi za donošenje: (1) Uspostavljanje sistema za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG) i prilagođavanje na izmenjene klimatske uslove; (2) Ispunjenje obaveza prema Okvirnoj Konvenciji UN o promeni klime i njenog Sporazuma iz Pariza; i (3) Usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU.

Ciljevi: uspostavljanje sistema za smanjenje emisije GHG ***na isplativ i ekonomski efikasan način, radi dostizanja nivoa emisija koji se naučno smatraju neophodnim da bi se izbegle globalno opasne promene klime***; smanjenje emisija GHG i prilagođavanje na izmenjene klimatske uslove usvajanjem i sprovođenjem sektorskih politika i mera; uspostavljanje mehanizama za izveštavanje o ispunjenju obaveza prema Okvirnoj konvenciji UN o promeni klime, Kjoto protokolu, Doha amandmanu i Sporazumu iz Pariza, kao i za monitoring i izveštavanje o emisijama GHG izazvanih ljudskom aktivnošću iz izvora i uklonjenih putem ponora i aktivnostima prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove preduzetim na isplativ i ekonomski efikasan način.

Strategija niskougljeničnog razvoja (10 godina) donosi Narodna skupština. Druge nacionalne strategije, opšti i sektorski planovi i politike koje utiču na emisije GHG moraju biti usklađene sa Strategijom. Sprovodi se donošenjem **akcionog plana** (najmanje 5 godina) koji usvaja Vlada.

Vlada na osnovu ova dva akta propisuje dozvoljene emisije GHG iz izvora na nacionalnom nivou, za postrojenja i vazduhoplovne aktivnosti i za emisije GHG iz sektora i kategorija u kojima dolazi do sagorevanja goriva i fugitivnih emisija iz goriva, industrijskih procesa i upotrebe proizvoda, poljoprivrede i otpada.

Program prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove donosi Narodna skupština. Ostvaruje se donošenjem sektorskih strategija i drugih dokumenata, koji moraju da budu u skladu sa Programom.

Ministarstvo će o nacrtu Strategije, Akcionog plana i Programa obavestiti javnost i omogućiti davanje mišljenja i primedaba.

Mere za ograničenje emisija GHG mogu se sprovoditi kroz programe i projekte u okviru mehanizma čistog razvoja za koje Vlada propisuje kriterijume i način odobravanja.

Radi informisanja potrošača, potrebno je obezbediti dostupnost podataka o ekonomičnosti potrošnje goriva i emisijama CO₂ iz tih vozila.

Pre početka rada postrojenja u kojem se obavlja aktivnost koja dovodi do emisije GHG, operater postrojenja dužan je da pribavi dozvolu za emisiju GHG. Vlada propisuje vrste aktivnosti i gasove.

Operater postrojenja i avio operater dužni u da vrše monitoring emisije GHG na osnovu odobrenog plana monitoringa koji je sastavni deo dozvole za emisiju. Monitoring emisija GHG vrši se na osnovu metodologije koju propisuje Ministarstvo.

Uspostavlja se Nacionalni sistem inventara GHG koji sadrži : (1) podatke o aktivnostima; (2) primenjene emisione faktore; (3) podatke o emisijama GHG iz izvora i uklanjanja pomoću ponora; i drugo. Na osnovu njega se priprema nacionalni izveštaj o inventaru GHG. Vodi Agencija za ZŽS.

Ministarstvo priprema projekcije antropogenih emisija GHG iz izvora i njihovog uklanjanja pomoću ponora kao osnovu za utvrđivanje i procenu mogućnosti ograničenja emisija GHG, donošenje politika i mera za ekonomski isplativo ograničenje emisija GHG i za monitoring dostizanja ograničenja emisija GHG. Uspostavlja se sistem za izveštavanje o politikama, merama i projekcijama GHG. Ministarstvo priprema Dvogodišnji ažurirani izveštaj i Izveštaj prema Okvirnoj konvenciji UN o promeni klime.

Inspeksijski nadzor vrše: inspektor za zaštitu životne sredine u vezi obaveze operatera postrojenja, vazduhoplovni inspektor u vezi obaveze avio operatera, i tržišni inspektor u vezi informacija potrošačima o ekonomičnosti potrošnje goriva i emisijama CO₂ iz novih putničkih vozila.

6. LS I KLIMATSKE PROMENE

Subjekti koji uređuju klimatske promene su države.

Lokalna samouprava će postići svoju ulogu vršenjem nadležnosti prema Zakonu o zaštiti životne sredine i Zakonu o zaštiti vazduha. Važno je imati u vidu nadležnosti lokalne samouprave u pogledu izdavanja građevinske dozvole, koji su ključni za procenu njenih dometa.

Sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha koje utiče na promenu klime sprovodi se primenom **mera za smanjenje emisija GHG** i praćenjem emisija GHG iz izvora i praćenjem odstranjenih količina ovih gasova putem ponora. Mere za smanjenje emisija GHG iz čl.50 **nacrta Zakona o klimatskim promenama** mogu se primeniti i na nivou LS:

- 1) razvoj i korišćenje čistijih tehnologija kojima se sprečava ili smanjuje emisija GHG;**
- 2) podsticanje korišćenja obnovljivih izvora energije;**
- 3) podsticanje energetske efikasnosti;**
- 4) aktivnosti kojima se povećava odstranjivanje GHG.**

Mere iz čl.50 nacрта Zakona o klimatskim promenama vraćaju u pažnju već zaboravljeni **Zakon o efikasnom korišćenju energije** iz 2013. godine (Sl.glasnik RS 25/13) i ozbiljne obaveze lokalne samouprave.

Čl.10 – ***Program energetske efikasnosti koji donosi JLS***

JLS sa preko 20.000 stanovnika, kao obveznik sistema energetske menadžmenta, donosi program energetske efikasnosti na tri godine, u skladu sa Strategijom i Akcionim planom. Sadrži naročito:

- 1) planirani cilj ušteda energije, koji je u skladu sa planiranim ciljevima Strategije, Programa ostvarivanja Strategije i Akcionog plana;
- 2) pregled i procenu godišnjih energetske potreba, uključujući procenu energetske svojstava objekata;
- 3) predlog mera i aktivnosti za obezbeđenje efikasnog korišćenje energije;
- 4) nosioce, rokove i procenu očekivanih rezultata svake od mera kojima se predviđa ostvarivanje planiranog cilja;
- 5) sredstva potrebna za sprovođenje programa, izvore i način njihovog obezbeđivanja.

Predlog mera i aktivnosti za obezbeđenje efikasnog korišćenje energije u okviru Programa sadrži:

- (1) plan energetske sanacije i održavanja javnih objekata koje koriste organi jedinice lokalne samouprave, javne službe i javna preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave,
- (2) planove unapređenja sistema komunalnih usluga (sistem daljinskog grejanja i hlađenja, vodovod, javna rasveta, upravljanje otpadom, javni transport i drugo),
- (3) druge mere koje se planiraju u smislu efikasnog korišćenja energije.

U celini, mogućnosti lokalne samouprave za doprinos smanjenju klimatskih promena nisu, niti bi trebalo da budu posebno značajne, ali su ako bi samo sprovele ovaj zakon bitno bi promenile stanje.

Nedostatak kapaciteta na lokalnom nivou, naročito inženjera.

Mogućnost za pritisak na operatere i državu – primer Pančeva.

Prilog 1 – GRAĐEVINSKA DOZVOLA

Zakon o planiranju i izgradnji, čl.133 – Ministarstvo izdaje građevinsku dozvolu za izgradnju objekata:

- 1) visokih brana i akumulacija napunjenih vodom, jalovinom ili pepelom za koje je propisano tehničko osmatranje;
- 2) nuklearnih objekata i drugih objekata koji služe za proizvodnju nuklearnog goriva, radioizotopa, ozračivanja, uskladištenje radioaktivnih sirovina i otpadnih materija za naučno-istraživačke svrhe;
- 3) objekata za preradu nafte i gasa koji se grade van eksploatacionih polja po prethodno pribavljenoj saglasnosti ministarstva nadležnog za eksploataciju mineralnih sirovina, proizvodnju biogoriva i biotečnosti u postrojenjima kapaciteta preko 100 t godišnje, naftovoda i produktovoda, gasovoda nazivnog radnog nadpritiska preko 16 bara ukoliko prelazi preko teritorije dve ili više opština, skladišta nafte, tečnog naftnog gasa i naftnih derivata kapaciteta preko 500 tona koji se grade van eksploatacionih polja definisanih zakonom kojim se uređuje rudarstvo i geološka istraživanja i magistralnih toplovoda;
- 4) objekata bazne i prerađivačke hemijske industrije, crne i obojene metalurgije, objekata za preradu kože i krzna, objekata za preradu kaučuka, objekata za proizvodnju celuloze i papira i objekata za preradu nemetalčnih mineralnih sirovina koji se grade van eksploatacionih polja definisanih zakonom kojim se uređuje rudarstvo i geološka istraživanja, osim objekata za primarnu preradu ukrasnog i drugog kamena;
- 5) stadiona za 20 000 i više gledalaca, objekata konstruktivnog raspona preko 50 m, objekata preko 50 m visine, silosa kapaciteta preko 20 000 m³ zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, objekata za službene potrebe diplomatsko-konzularnih predstavništava stranih država, odnosno kancelarija međunarodnih organizacija u Srbiji, ako je to propisano bilateralnim sporazumom, kao i stambenih kompleksa višeporodičnog stanovanja kada je investitor Srbija;
- 6) termoelektrana snage 10 MW i više, termoelektrana-toplana električne snage 10 MW i više i drugih objekata za proizvodnju električne energije snage 10 MW i više, kao i elektroenergetskih vodova transformatorskih stanica napona 110 i više kV;
- 7) međuregionalnih i regionalnih objekata vodosnabdevanja i kanalizacije, postrojenja za pripremu vode za piće kapaciteta preko 200l/s i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda kapaciteta preko 200 l/s;
- 8) regulacionih radova za zaštitu od velikih voda gradskih područja i ruralnih površina većih od 300 ha;

- 9) objekata u granicama nepokretnih kulturnih dobara od izuzetnog značaja i kulturnih dobara upisanih u Listu svetske kulturne i prirodne baštine, objekata u zaštićenoj okolini kulturnih dobara od izuzetnog značaja sa određenim granicama katastarskih parcela i objekata u zaštićenoj okolini kulturnih dobara upisanih u Listu svetske kulturne i prirodne baštine, objekata u zaštićenim područjima u skladu sa aktom o zaštiti kulturnih dobara (osim pretvaranja zajedničkih prostorija u stan, odnosno poslovni prostor u zaštićenoj okolini kulturnih dobara od izuzetnog značaja i kulturnih dobara upisanih u Listu svetske kulturne baštine), kao i objekata u granicama nacionalnog parka i objekata u granicama zaštite zaštićenog prirodnog dobra od izuzetnog značaja (osim porodičnih stambenih objekata, poljoprivrednih i ekonomskih objekata i njima potrebnih objekata infrastrukture, koji se grade u selima);
- 10) postrojenja za tretman neopasnog otpada, spaljivanjem ili hemijskim postupcima, kapaciteta više od 70 t dnevno;
- 11) postrojenja za tretman opasnog otpada spaljivanjem, termičkim i/ili fizičkim, fizičko-hemijskim, hemijskim postupcima, kao i centralna skladišta i/ili deponije za odlaganje opasnog otpada;
- 12) aerodroma za javni vazdušni saobraćaj;
- 13) putničkih pristaništa, luka, pristana i marina;
- 14) državnih puteva prvog i drugog reda, putnih objekata i saobraćajnih priključaka na ove puteve i graničnih prelaza;
- 15) javne železničke infrastrukture sa priključcima i metroa;
- 16) objekata elektronskih komunikacija, odnosno mreža, sistema ili sredstava koji su međunarodnog i magistralnog značaja i oni koji se grade na teritoriji dve ili više jedinica lokalne samouprave;
- 17) hidrograđevinskih objekata na plovnim putevima;
- 18) plovnih kanala i brodskih prevodnica koji nisu u sastavu hidroenergetskog sistema;
- 19) regionalnih deponija i deponija za odlaganje neopasnog otpada za područje nastanjeno sa preko 200.000 stanovnika;
- 20) objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije snage 10 MW i više.

Poverava se jedinicama lokalne samouprave izdavanje građevinskih dozvola za izgradnju objekata koji nisu određeni u članu 133.

Prilog 2 – ENERGETSKA DOZVOLA

Zakon o energetici, čl.30 – Energetska dozvola se podnosi uz zahtev za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju sledećih objekata:

- 1) objekata za proizvodnju električne energije snage 1 MW i više;
- 2) objekata za proizvodnju električne energije snage do 1 MW koji kao primarni energetski resurs koriste vodu;
- 3) objekata za kombinovanu proizvodnju električne i toplotne energije u termoelektranama - toplanama električne snage 1 MW i više i ukupne toplotne snage 1 MW i više;
- 4) direktnih dalekovoda;
- 5) objekata za proizvodnju derivata nafte;
- 6) naftovoda i produktovoda, objekata za skladištenje nafte, derivata nafte, biogoriva, komprimovanog prirodnog gasa i utečnjelog prirodnog gasa ukupnog rezervoarskog prostora većeg od 10 m³;
- 7) objekata za transport prirodnog gasa, objekata za distribuciju prirodnog gasa i objekata za skladištenje prirodnog gasa;
- 8) direktnih gasovoda;
- 9) objekata za proizvodnju toplotne energije snage 1 MW i više;
- 10) objekata za proizvodnju biogoriva kapaciteta preko 10 t godišnje.

Energetsku dozvolu izdaje Ministarstvo.

Poverava se jedinici lokalne samouprave izdavanje energetskih dozvola iz člana 30. stav 3. tač. 9 i 10 koji se grade na njenom području.